

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 280 36 60

E: gp.irsrd@gov.si

www.id.gov.si

Vsem vodjem OE in
pristojnim inšpektorjem

Številka: 102-13/2020-25

Datum: 20.3.2020

Zadeva: Navodila inšpektorjem o izvajanju inšpekcijskih nadzorov v zvezi z ukrepi delodajalcev glede zagotavljanje zdravega dela v kriznih razmerah širjenja koronavirusa

V zadnjih nekaj dneh so bile na Inšpektorat RS za delo posredovane prijave, iz katerih je razvidno, da delodajalci pri izvajanju njihovih delovnih procesov delavcem ne izvajajo ustreznih ukrepov, s katerimi bi varovali njihovo zdravje oziroma zmanjševali širjenje koronavirusa v delovno okolje.

V skladu z odlokom o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS (Uradni list RS, št. 25/2020) je prepovedano ponujanje in prodajanje blaga in storitev neposredno potrošnikom. Ta odlok pa ne prepoveduje proizvodnje, pridelave ipd., ter ne posega v ureditev razmerij med delavcem in delodajalcem. V praksi to pomeni, da proizvodnja ni prepovedana, ugotavlja pa se, da so nekatera podjetja sama ustavila delovni proces, preostala pa ga še vedno izvajajo in ravno glede teh na inšpektorat dobivamo prijave, da delodajalec delavcem ne zagotavlja zdravih delovnih pogojev in ne izvaja ustreznih ukrepov, s katerimi bi zmanjševali širjenje koronavirusa in obolelost delavcev.

Prijave, ki jih prejemamo, se večinoma nanašajo na nezagotavljanje osebne varovalne opreme, na neustrezne delovne postopke s katerimi ni zagotovljena zadostna razdalja med delavci in na nezadostne razpoložljive količine sredstev za razkuževanje rok oziroma na takšna neustrezna razkuževalna sredstva.

Ker se število prejetih prijav iz dneva v dan povečuje, bo Inšpektorat RS za delo pri delodajalcih, glede katerih smo prejeli prijave, opravil izredni inšpekcijski nadzor. Nadzor bo opravljen s strani inšpektorjev, pristojnih za varnost in zdravje pri delu in sicer na osnovi pripravljenih usmeritev in dogovora med sedežem IRSD in vodji posameznih območnih enot.

A.) Pristojni inšpektor bo obravnaval konkretno prejeto prijavo, v zvezi s katero bo preveril navedbe iz prijave, vsekakor pa bo preverjal naslednje:

1.) Ali delodajalec v delovnem procesu zagotavlja zadostno razdaljo najmanj 2m med delavci?

Delovna mesta s povečanim tveganjem za okužbo predstavljajo poleg delovnih mest, kjer zaposleni prihajajo v stik s strankami ali zunanjimi izvajalci, tudi vsa delovna mesta, kjer je na istem mestu prisotnih večje število zaposlenih, delovna mesta kjer prihaja do visoke fluktuacije ljudi ter delovna mesta, kjer med delavci ni mogoče zagotoviti vsaj 2m razdalje. Delodajalec je v zvezi s tem dolžan identificirati delovna mesta s povečanim tveganjem za okužbo in sprejeti konkretne ukrepe za zmanjševanje stikov med zaposlenimi na kritičnih točkah in na delovnih mestih s povečanim tveganjem. Pri tem so mišljeni zlasti ukrepi reorganizacije proizvodnih procesov s ciljem »redčenja« števila zaposlenih v prostoru (npr. daljši drseči delovni čas, več terminov za malico, prerazporeditev stolov v jedilnicah, omejevanje neujunjenih medsebojnih stikov, ukinjanje raznih oblik zbiranja delavcev v skupine, začasna uvedba druge izmene, zmanjšati obseg proizvodnje, upočasniti tekoče trakove in linije ter povečati varnostne razdalje med delavci na liniji, zmanjšati hitrost strojev z namenom zagotoviti upravljanje s strani le enega delavca, organizirati delo tako, da bo z istim izdelkom rokovalo čim manj ljudi, ustrezna začasna ureditev gibalnih poti delavcev, ipd.).

V kolikor delodajalec ne more zagotoviti zadostne razdalje najmanj dveh metrov, potem je potrebno zagotoviti fizične ovire, s katerimi se preprečuje »tesni stik« (razdalja manjša od 2m) med delavci ali zagotoviti uporabo osebne varovalne opreme, kamor uvrščamo varovalno opremo za zaščito nosu in ust in v določenih primerih tudi za zaščito oči (npr. policija, carina, ..., kjer lahko prihaja do »fizičnih« stikov), in sicer:

A. zaščita dihal (istočasno nos in usta):

- kirurška maska tip II R (standard EN 14683), namenjena za zaščito pred vdorom mikroorganizmov, telesnih tekočin in krvi
in je zadostna za večino del v proizvodnji
- zaščitna maska – respirator (standard EN 149), namenjena za zaščito pred prahom in meglicami, kot so:
 - FFP1 (učinkovitost 78%, do 4x mejne vrednosti);
 - FFP2 (učinkovitost 92%, do 12x mejne vrednosti);
 - FFP3 (učinkovitost 98%, do 50x mejne vrednosti)

V SLO splošna uporaba kirurške zaščitne maske ni potrebna. Ko se premoči, ne zagotavlja več ustrezne zaščite. Maske so smiselne za uporabo zlasti znotraj zdravstvenih ustanov, kjer so zaposleni poučeni, kdaj je uporaba maske potrebna ter o njeni pravilni namestitvi, nošenju, shemanju in odstranjevanju (mnenje NIJZ). Nosijo se v smiselnih okvirih in ne celoten delovni čas. Gre za enkratno uporabo, masko se zamenja, ko postane vlažna ali vsaj na 2 uri. Potrebno je pravilno nameščanje, uporaba, odstranjevanje in zavrženje.

B. zaščita oči: zaščitna očala, ki tesnijo (v primeru fizičnih stikov):

V zvezi s tem inšpektorji ugotavljajo, ali delodajalec z različnimi ukrepi, ki so navedeni zgoraj, zagotavlja »varnostno« razdaljo med posameznimi delavci tako na delodajalčevih delovnih mestih kakor tudi v vseh prostorih in na mestih, kjer se zbirajo in zadržujejo zaposleni.

2.) Ali delodajalec v delovnem procesu zagotavlja delavcem ustrezno zaščitne rokavice?

Zaščitne rokavice je smiselno uporabljati v primerih, ko z istim izdelkom ali sredstvom za delo rokuje več oseb, kar velja skoraj za večino proizvodnih procesov. Pri tem je primerna uporaba lateks oziroma nitril rokavic (standard EN 374-2). Rokavice so uporabne toliko časa, dokler se ne poškodujejo. Pri tem je potrebno paziti na pravilno nameščanje, uporabo, odstranjevanje in zavrženje.

V zvezi s tem inšpektorji ugotavljajo, ali delodajalec delavcem zagotavlja zaščitne rokavice in ali razpolaga z zadostno količino za primerno obdobje.

3.) Ali delodajalec v delovnem procesu zagotavlja delavcem ustrezno higieno?

NIJZ objavlja vsakodnevne splošne preventivne ukrepe, katere je priporočljivo upoštevati za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2 (COVID-19), ki veljajo tako za bivalno okolje in tudi za delovno okolje. Med temi je potrebno izpostaviti redno umivanje rok z milom in vodo. V primeru, da milo in voda nista dostopna, se uporabi namensko razkužilo za roke (vsebnost etanola najmanj 60%).

V zvezi s tem inšpektorji ugotavljajo, ali delodajalec zagotavlja pogoje za osebno higieno delavcev in sicer:

- **stalno omogočanje umivanja rok z milom in toplo vodo v sanitarijah** (stalna dostopnost mila in tople vode)
- **stalno omogočanje uporabe ustreznega razkužila za roke** (preverjena 60% vsebnost etanola-nekateri delodajalci zagotavljajo le določene milnice ipd.)
- **načrtuje zadostno količino za določeno obdobje**

4.) Ali delodajalec v delovnem procesu zagotavlja higieno delovnega mesta?

Pomembno je redno čiščenje in razkuževanje površin, posebno na bolj frekventnih točkah in po končani izmeni. Pri tem ne smemo pozabiti na čiščenje in razkuževanje kljuk, tipkovnic, sanitarij, ipd. V primeru pomanjkanja čistilnih in dezinfekcijskih sredstev je možno čistilo pripraviti z mešanjem belilnih sredstev in vode (npr. 1l varikine in 9 l vode).

5.) Ali delodajalec zagotavlja stalno obveščanje in informiranje zaposlenih (1. odstavek 37. člena ZVZD-1)?

Potrebno je stalno informiranje zaposlenih z izobešenimi navodili in obvestili o splošnih higienskih ukrepih, spremembah v organizaciji dela ter odgovornem obnašanju na delovnih mestih. Ugotovi se, katera navodila je delodajalec sprejel in na kakšen način so bili zaposleni seznanjeni z njimi in ali je delodajalec razobesil tudi priporočila NIJZ v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa.

6.) Ali je delodajalec kontaktiral izvajalca medicine dela (1. člen 33. člena ZVZD-1)?

Pri nadzoru se ugotavlja, ali je delodajalec v času pojava koronavirusa kontaktiral izvajalca medicine dela in ga zaprosil za pomoč pri urejanju zdravega delovnega okolja. **Ravno tako se tudi ugotavlja, ali se je izvajalec medicine dela na pobudo odzval in na kakšen način.**

Inšpektorji pri nadzorih po posameznih točkah ugotavljajo dejansko stanje s predloženimi dokazili delodajalca in se ne zadovoljijo z ustnimi izjavami delodajalca. Lahko pa tudi pridobijo ustne izjave delavcev, katere zapišejo v zapisnik.

Inšpekcijski nadzor se opravi tudi v primeru, če odgovorna osebe delodajalca, strokovni delavec ali izvajalec medicine dela niso prisotni.

Inšpekcijski nadzori se ne javljajo vnaprej.

Ugotovitve in rešitve oziroma ukrepe v zvezi s tem inšpektorji navedejo v zapisnik. Pri nadzoru uporabijo splošni zapisnik in ga knjižijo pod ključno besedo »koronavirus«.

Priporočamo, da inšpekcijski nadzor ne bi trajal več kot 2 uri. V tem času lahko le z ogledom nekaterih delovnih mest ali delovnih prostorov ugotovimo, ali delodajalec izvaja ukrepe glede širjenja koronavirusa.

B.) Ukrepi:

Na osnovi ugotovitev inšpektor na zapisnik zapiše ukrepe. V primeru izpolnjevanja zahtev in priporočil se postopek ustavi. V kolikor delodajalec **le delno izpolnjuje** predhodno omenjene zahteve in priporočila, se ga na to **opozori ter naslednji dan ponovno opravi inšpekcijski nadzor.** V kolikor delodajalec **ne izpolnjuje** nobenih od teh zahtev in priporočil, se **začasno prepove opravljanje dela** delavcev ali delovnega procesa po 1. točki 1. odstavka 18. člena ZID-1.

Na osnovi ugotovitev inšpektor napiše zapisnik. V primeru izpolnjevanja zahtev in priporočil se postopek ustavi. V kolikor delodajalec **le delno izpolnjuje** predhodno omenjene zahteve in priporočila, **se izda opozorilo po 33. členu ZIN na zapisnik z rokom ureditve TAKOJ** in se **naslednji dan ponovno opravi inšpekcijski nadzor.** V kolikor delodajalec **ne izpolnjuje** nobenih od teh zahtev in priporočil oziroma se naslednji dan ugotovi, da ni sprejel naloženih ukrepov se **začasno prepove opravljanje dela** delavcev ali delovnega procesa po 1. točki 1. odstavka 18. člena ZID-1.

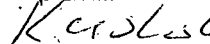
C.) Zagotavljanje varnosti inšpektorjev:

Inšpektorji pri svojih nadzorih **vedno uporabljajo zaščitno kirurško masko (standard EN 14683) in zaščitne rokavice (standard EN 374:2).** To varovalno opremo so OE dobile pred kratkim. Prav tako inšpektorji uporabljajo po potrebi osebno varovalno opremo, s katero tudi razpolagajo (zaščitna očala z bočno zaščito, zaščito sluha, zaščitno čelado, zaščitne čevlje).

Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora se je inšpektor dolžan stalno držati varnostne razdalje do drugih oseb, ki znaša najmanj 2m in na takšen način tudi opraviti inšpekcijski nadzor. **Po zaključenem inšpekcijskem nadzoru se zaščitna maska in zaščitne rokavice snamejo na pravilen način,** kakor je to razvidno iz priloge teh navodil in se jih shrani v plastično vrečko, katere so OE ravno tako prejele. Plastične vrečke se temeljito zavežejo in zavržejo med mešane odpadke. **V kolikor inšpekcijski nadzor traja več kot 2 uri, je potrebno zaščitno masko zamenjati z novo.** Prav tako inšpektor pri uporabi službenega vozila z razkužilom razkuži kljuko in volan ter tudi ostale bolj pogosto uporabljene dele, saj verjetno avtomobili že nekaj časa niso bili v uporabi. Inšpektorji pri nadzoru skrbijo za lastno higieno rok z uporabo razkužila za roke, še zlasti pri nameščanju in odstranjevanju zaščitnih sredstev za dihala in roke. Izogibamo se dotikanja ust, nosu, oči.

Prav tako so se inšpektorji dolžni držati splošnih navodil in ukrepov glede koronavirusa, katere so prejeli pred kratkim in dosledno upoštevati priporočila NIJZ, saj sta njihovo zdravje in varnost odvisna od njihovega doslednega spoštovanja prejetih navodil. Upoštevanje splošnih higienskih navodil velja tako za čas prisotnosti na delovnem mestu kakor tudi za obnašanje v domačem okolju in v javnih prostorih.

Pripravili:

Slavko Krištofelc,
direktor INVZD

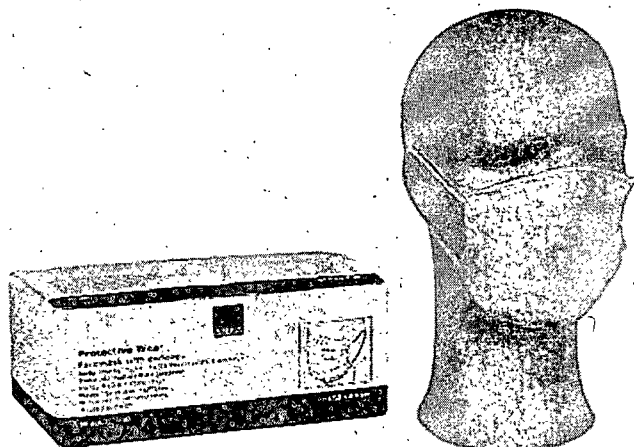

Jadranko Grljić,
glavni inšpektor

mag. Mladen Markota,
spec. javnega zdravja

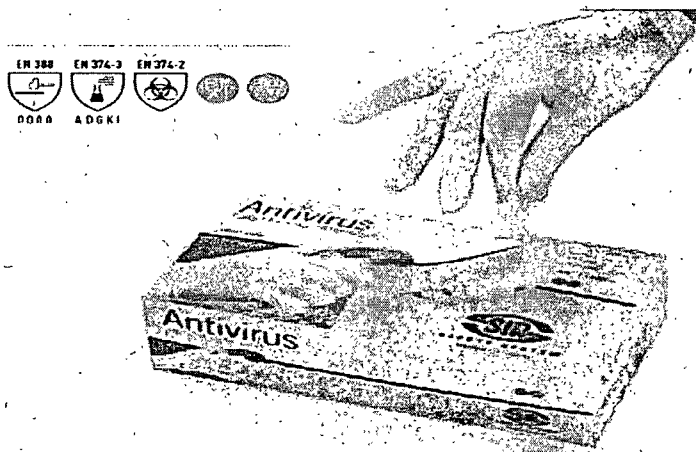
Marko Vaupotič,
inšpektor svetnik,
str. delavec VZD

Priloge:

Slika 1: kirurška maska tip II-R (EN 14683),
namenjena zaščiti pred vdorom mikroorganizmov, telesnih tekočin in krvi osebja in bolnikov

Slika 2: Zaščitne lateks/nitril rokavice (EN 374-2)

Slika 3: Pravilno namešanje/odstranjevanje zaščitne maske
(obvezno pred namestitvijo/odstranjevanjem rokavic)

1. Pred namestitvijo razkužimo roke.
2. Če imamo brado, maska ne tesni! Brado moramo obriti!
3. Primemo oba trakova in damo trakova čez glavo.
4. Primemo masko spodaj in do vrha in jo vlečemo do konice nosu.
5. Masko stisnemo pri korenu nosu.
6. Ko smo pravilno namestili masko (čez nos, usta in brado), si damo korekcijska očala.
7. Pri odstranitvi maske prvo razkužimo roke, odstranimo očala, primemo masko za trakove in jo odstranimo.
8. Odložimo jo v namensko vrečko.
9. Ponovno umijemo ali razkužimo roke.

Navodilo 4.: Pravilno namešanje/odstranjevanje zaščitnih rokavic

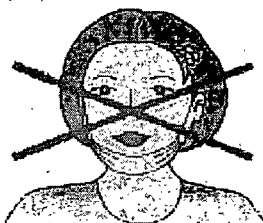
1. Namestimo jih na običajen način.
2. Rokavico odstranimo tako, da:
 - z eno roko pridržimo drugo rokavico pri odprtini z notranje strani (ne dotaknemo se kože)
 - rokavico povlečemo z roke
 - s prsti roke, ki je brez rokavice, odstranimo na enak način drugo rokavico in pazimo, da se ne dotikamo morebitno okuženih delov
3. Odložimo jo v namensko vrečko.
4. Ponovno umijemo ali razkužimo roke

Priloga 1: Pravilna uporaba maske

PREDEN SI NAMEŠTIMO MASKO, SI UMUEMO ALI RAZKUŽIMO ROKE.

PO NAMEŠTITVI MASKE SI NADENEMO ROKAVICE.

MASKA MORA POKRIVATI USTA, NOS IN BRADO.

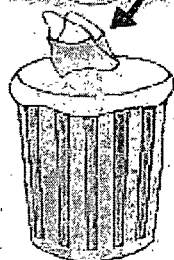

MASKO ZAMENJAMO VSAJ NA 2 URI
ALI KO POSTANE VLAŽNA.

MASKE SE NE SME VEČKRAT UPORABITI.

MASKO ODSTRANIMO TAKO, DA SE
DOTIKAMO LE TRAKOV.

KO ODVRŽEMO MASKO MED ODPADKE, SI
UMUEMO ALI RAZKUŽIMO ROKE.